

ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวน้ำหอมในจังหวัดราชบุรี

Factors Affecting Farmers' Perception on Good Agricultural Practices (GAP) for Aromatic Coconut Production in Ratchaburi Province

วันวิสาข์ ทิพย์บุญทอง* กาญจนา ศรีพฤทธิเกียรติ และธนาภรณ์ อธิปัญญากุล

Wanvisa Thipboonthong* Kanchana Sripruetkiat and Thanaporn Athipanyakul

สาขาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์สำหรับการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Applied Economics for Agriculture and Environment Department of Agricultural and Resource Economics Faculty of Economics

Kasetsart University, Chatuchak Bangkok 10900

* Corresponding author: wanvisa.thi@ku.th

(Received: 7 February 2024; Revised: 30 April 2024; Accepted: 14 May 2024)

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the economic and social conditions of aromatic coconut farmers in Ratchaburi province and 2) analyze factors affecting farmers' perceptions on Good Agricultural Practices for Aromatic Coconut Production in Ratchaburi Province. The sample group consisted of 250 aromatic coconut farmers, divided into two groups equally with and without GAP certification. Data used for this study were aromatic coconut production data for year 2022 (production from January - December 2022). Data was collected by using questionnaires and analyzed by using descriptive statistics and quantitative analysis with the logit regression model (Logit Model).

The results of the study found that most farmers were male, with an average age of 59.31 years, duration of study of 7.34 years, number of household members of 4.27 people, number of household workers of 2.15 people, experience in growing aromatic coconuts for 12.76 years with planting area for less than 10 rai. The sample had an average income for 878,956.44 baht per household per year. The factors affecting farmers' perception of GAP for aromatic coconut production in Ratchaburi Province were being a member of a large aromatic coconut plot group, score related to GAP, and income from aromatic coconuts with positive relationship and statistical significance at 0.01, 0.01, and 0.05 respectively. The suggestions are as follows: 1) Create incentives for farmers to participate in production according to good agricultural practices by setting a different purchasing price between aromatic coconuts that have a certificate of good agricultural practices. and those without a certificate of good agricultural practices. 2) Promoting farmers to form large plots of aromatic coconuts. The government sector has integrated to provide knowledge about the production process to enter good agricultural practices for farmers who produce aromatic coconuts.

Keywords: Factors, perception, Good Agricultural Practices, aromatic coconut

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอม จังหวัดราชบุรี และ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอมในจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอม จำนวน 250 คน แบ่งออกเป็นเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอมที่มีและไม่มีใบรับรองมาตรฐาน GAP อย่างละ 125 คน โดยข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลการผลิตมะพร้าว น้ำหอม ปีการผลิต 2565 (ทำการผลิตตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม พ.ศ. 2565) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ในรูปของการหาค่าผลรวม ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน โดยใช้แบบจำลองโลจิสต์ (Logit model)

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 59.31 ปี ระยะเวลาในการศึกษาเฉลี่ย 7.34 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.27 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.15 คน มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าว น้ำหอมเฉลี่ย 12.76 ปี มีพื้นที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอมน้อยกว่า 10 ไร่ มีรายได้รวมเฉลี่ย 878,956.44 บาทต่อครัวเรือนต่อปี โดยปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอมในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม และคะแนนทดสอบเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และรายได้ในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับข้อเสนอแนะดังนี้ 1) สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเข้าร่วมการผลิตตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยกำหนดราคารับซื้อที่แตกต่างระหว่างมะพร้าว น้ำหอมที่มีใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และที่ไม่มีใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 2) การส่งเสริมเกษตรกรรวมกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม โดยภาครัฐมีการบูรณาการร่วมกันเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตในการเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอม

คำสำคัญ: ปัจจัย ความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มะพร้าว น้ำหอม

คำนำ

“มะพร้าว น้ำหอม หรือ มะพร้าวอ่อน” เป็นสินค้าเกษตรที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและมีแนวโน้ม การส่งออกเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นที่ต้องการของตลาดโลก แม้ว่าประเทศไทยและทั่วโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์ระบาดของไวรัสโควิด 19 สินค้าเกษตรหลายชนิดได้รับผลกระทบไม่สามารถส่งออกได้ แต่มะพร้าว น้ำหอมของไทยกลับมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น จากข้อมูลพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 ปริมาณการส่งออกผลผลิตมะพร้าว น้ำหอมมีอัตราเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 43.48 และมูลค่าการส่งออกมะพร้าว น้ำหอมมีอัตราเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 43.34 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 สำหรับประเทศคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทย คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีสัดส่วนการส่งออกมากถึงร้อยละ 87.05 (Office of Agricultural Economics,

2023) และด้วยเอกลักษณ์ด้านรสชาติที่ประเทศคู่แข่งไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ มะพร้าว น้ำหอมของไทยจึงยืนหนึ่งในตลาดจีนจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2565 ประเทศผู้นำเข้ามะพร้าว น้ำหอม ได้กำหนดระเบียบข้อบังคับในการนำเข้า โดยเฉพาะข้อกำหนด ด้านสุขอนามัยที่ต้องมีมาตรฐาน ตั้งแต่ในระดับฟาร์ม และผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practice; GAP) โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เป็นตลาดหลักในการส่งออกมะพร้าว น้ำหอมของไทย ซึ่งจำเป็นต้องมีการรับรองมาตรฐาน GAP เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการส่งออก และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา สาธารณรัฐประชาชนจีนมีการตรวจสอบข้อมูลการรับรองมาตรฐาน GAP มะพร้าว น้ำหอมอย่างเข้มงวด จึงทำให้ประเทศไทยเริ่มประสบปัญหาพื้นที่

การรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับมะพร้าว น้ำหอมไม่เพียงพอต่อปริมาณความต้องการในการส่งออก (Horticultural Association News, 2022)

จากข้อมูลการผลิตมะพร้าว น้ำหอม ปี พ.ศ. 2565 พบว่า ประเทศไทย มีเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอม จำนวน 55,027 ราย และมีพื้นที่ปลูก 268,554 ไร่ (Department of Agricultural Extension, 2023) โดยมีเกษตรกรที่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับมะพร้าว น้ำหอม จำนวน 1,776 ราย คิดเป็น ร้อยละ 3.23 ของจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอมทั้งหมด (Department of Agriculture, 2023) โดยมีพื้นที่ปลูกกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ เช่น ราชบุรี สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา สมุทรสงคราม และนครปฐม เป็นต้น

จังหวัดราชบุรี ถือเป็นแหล่งผลิตมะพร้าว น้ำหอม อันดับ 1 ของประเทศ โดยข้อมูลการผลิตมะพร้าว น้ำหอม ปี พ.ศ. 2565 พบว่า มีเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอม จำนวน 4,343 ราย มีพื้นที่ปลูก 89,050 ไร่ หรือคิดเป็น ร้อยละ 33.16 ของพื้นที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอมทั่วประเทศ และมีเกษตรกรที่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับมะพร้าว น้ำหอม จำนวน 1,006 ราย พื้นที่ปลูก 19,299 ไร่ หรือคิดเป็น ร้อยละ 23.16 ของจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอมทั้งหมดในจังหวัด ราชบุรี (Ratchaburi Provincial Agriculture Office, 2023) อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลจะมีนโยบายในการส่งเสริม และยกระดับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมเพื่อเข้าสู่การ รับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แต่พบว่าเกษตรกร ผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอมยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการ เกษตรที่ดีในระดับค่อนข้างต่ำ ดังนั้น จึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มี ผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอมในจังหวัดราชบุรี เพื่อให้ ทราบสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิต มะพร้าว และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามแนวการปฏิบัติ

ทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอม ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์เชิง นโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจใน การผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน เป็นการยกระดับ คุณภาพและมูลค่าสินค้าเกษตรของไทยต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ของการผลิตมะพร้าว น้ำหอมในจังหวัด ราชบุรี ปีการผลิต พ.ศ. 2565 (ทำการผลิตตั้งแต่เดือน มกราคม ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2565) ประชากรที่ใช้ในการ วิจัย คือ เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอมจังหวัดราชบุรี จำนวน 4,343 คน ซึ่งมีพื้นที่ปลูกกระจายอยู่ทั้งหมด 10 อำเภอ โดยอำเภอดำเนินสะดวก มีผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอมมากที่สุด ซึ่งมีเกษตรกรจำนวน 2,473 คน จึง เลือกเก็บตัวอย่างที่อำเภอดำเนินสะดวก สำหรับการ คำนวณขนาดตัวอย่างใช้วิธีเทียบอัตราส่วนของขนาด ประชากร (Neuman, 1991) โดยประชากรอยู่ระหว่าง 1,001 - 10,000 คน ใช้อัตราส่วนกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 10 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 250 คน และทำการ เลือกเก็บตัวอย่างแบบกำหนดโควตา (quota sampling) ซึ่งเป็นการกำหนดกลุ่มย่อยตามความต้องการ และ เนื่องจากข้อจำกัดที่ไม่สามารถหาข้อมูลที่จะบ่งชี้ชื่อ ส่วนบุคคลได้ จึงไม่สามารถใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ได้ในงานวิจัย จึงเลือก กลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ร่วมกับการเลือกตัวอย่างแบบบอกต่อ (snowball sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่มีใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 125 คน และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีใบรับรอง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 125 คน ทั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยมี ลักษณะคำถามทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ที่ประกอบด้วยลักษณะคำถามปลายเปิด และคำถาม ปลายปิด โดยแบ่งเนื้อหาแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอมในจังหวัดราชบุรี	GENDER _i	คือ เพศของเกษตรกร โดย 1 = เพศชาย 0 = เพศหญิง
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	AGE _i	คือ อายุของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอม (ปี)
ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	EDUCATION _i	คือ จำนวนปีการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอม (ปี)
ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าผลรวม ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ และในส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ด้วยแบบจำลองโลจิสต์ (Logit model) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งใช้ตัวแปรอิสระ จำนวน 10 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนปีการศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน ประสบการณ์ในการทำสวนมะพร้าว รายได้จากการผลิตมะพร้าว น้ำหอม การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม การเข้ารับการฝึกอบรม การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และความรู้ความเข้าใจในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่า ไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงกว่า 0.80 ที่ก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตนเอง (Multicollinearity) โดยสามารถแสดงแบบจำลอง ได้ดังนี้	LABOR _i	คือ จำนวนแรงงานในครัวเรือนในการทำสวนมะพร้าว น้ำหอม (คน)
	EXPERIENCE _i	คือ ประสบการณ์ในการทำสวนมะพร้าว น้ำหอม (ปี)
	INCOME _i	คือ รายได้จากการผลิตมะพร้าว น้ำหอมในรอบ 1 ปี (หมื่นบาทต่อครัวเรือน)
	BIG_GROUP _i	คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม โดย 1 = ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก 0 = ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก
	TRAIN _i	คือ จำนวนครั้งการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร (ครั้ง)
	CONTACT _i	คือ จำนวนครั้งที่เกษตรกรติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ครั้ง)
	GAP_SCORE _i	คือ คะแนนทดสอบเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมะพร้าว น้ำหอม (คะแนน)
ผลการวิจัยและวิจารณ์ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอมในจังหวัดราชบุรี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ยเท่ากับ 57.90 ปี ระยะเวลาในการศึกษาเฉลี่ย 8.42 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.26 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.02 คน มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าว น้ำหอมเฉลี่ย 14.55 ปี มีพื้นที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอมน้อยกว่า 10 ไร่ มีรายได้รวมเฉลี่ย		
$Y = \beta_0 + \beta_1 \text{ GENDER}_i + \beta_2 \text{ AGE}_i + \beta_3 \text{ EDUCATION}_i + \beta_4 \text{ LABOR}_i + \beta_5 \text{ EXPERIENCE}_i + \beta_6 \text{ INCOME}_i + \beta_7 \text{ BIG_GROUP}_i + \beta_8 \text{ TRAIN}_i + \beta_9 \text{ CONTACT}_i + \beta_{10} \text{ GAP_SCORE}_i$		
โดยที่ Y คือ ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร โดย 1 = มีความรู้ความเข้าใจ 0 = ไม่มีความรู้ความเข้าใจ		

1,093,809.17 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มีการจำหน่ายผลผลิตให้กับล้งรับซื้อภายในจังหวัด ร้อยละ 68.80 จำหน่ายผลผลิตให้โรงงานแปรรูป ร้อยละ 31.20 มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรเฉลี่ยร้อยละ 71.20 มีจำนวนครั้งในการเข้าร่วมอบรม/ดูงานเฉลี่ย 2.79 ครั้ง มีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 3.01 ครั้ง และมีคะแนนทดสอบเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมเฉลี่ย 13.57 คะแนน ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายเช่นกัน อายุเฉลี่ยเท่ากับ 58.91 ปี ระยะเวลาในการศึกษาเฉลี่ย 6.26 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.28 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.27 คน มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าว น้ำหอมเฉลี่ย 10.96 ปี มีพื้นที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอมน้อยกว่า 10 ไร่ มีรายได้รวมเฉลี่ย 664,103.71 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มีการจำหน่ายผลผลิตให้กับล้งรับซื้อภายในจังหวัด ร้อยละ 99.20 จำหน่ายผลผลิตให้โรงงานแปรรูป ร้อยละ 0.80 มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรเฉลี่ยร้อยละ 15.20 มีจำนวนครั้งในการเข้าร่วมอบรม/ดูงานเฉลี่ย 2.14 ครั้ง มีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 2.08 ครั้ง และมีคะแนนทดสอบเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมเฉลี่ย 12.08 คะแนน (Table 1)
--

Table 1 General economic and social conditions of aromatic coconut farmers in Ratchaburi province

List	GAP certification (N=125)	None GAP certification (N = 125)	Total (N = 250)
Gender	Male	Male	Male
Age (years)	57.90	58.91	59.31
Education (years)	8.42	6.26	7.34
Member (numbers)	4.26	4.28	4.27
Labor (numbers)	2.02	2.27	2.15
Experience (years)	14.55	10.96	12.76
Area (rai)	<10	<10	<10
Income (baht/household/year)	1,093,809.17	664,103.71	878,956.44
Distribution (percentage)			
- Purchasing within the province (percentage)	68.80	99.20	84.00
- Processing plant (percentage)	31.20	0.80	16.00
Group member (percentage)	71.20	15.20	43.20
Number of times attending training (times)	2.79	2.14	2.72
Number of times to contact government officers (times)	3.01	2.08	2.86
GAP score (points) (Full score 17 points)	13.57	12.08	12.82

ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวน้ำหอมในจังหวัดราชบุรี

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวน้ำหอมในจังหวัดราชบุรี พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรรายได้ในการผลิตมะพร้าวน้ำหอม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตัวแปรการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม และตัวแปรคะแนนทดสอบเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ (Table 2) ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. ตัวแปรรายได้จากการผลิตมะพร้าวน้ำหอม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อคำนวณหาผลกระทบส่วนเพิ่ม ซึ่งได้ค่า marginal effect เท่ากับ 0.001 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวน้ำหอมมีรายได้เพิ่มขึ้น 10,000 บาทต่อปี ต่อครัวเรือน จะทำให้มีความน่าจะเป็น (probability) ที่เกษตรกรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น 0.001 โดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระอื่น ๆ มีค่าคงที่ ณ ค่าเฉลี่ย เนื่องจากรายได้จากการผลิตมะพร้าวน้ำหอมเป็นรายได้หลักของเกษตรกร เมื่อเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะส่งผลให้เกษตรกรตระหนักและใส่ใจในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมที่มีคุณภาพและปลอดภัยตามมาตรฐานและเป็นที่ต้องการของโรงงานแปรรูปเพื่อการส่งออก ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายมะพร้าว น้ำหอมมากขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Praphaisri *et al.* (2015) พบว่า เมื่อเกษตรกรมีรายได้ที่มาจากการผลิตข้าวนาปีเพิ่มขึ้นจะทำให้เกษตรกรมีการยอมรับ

วิธีการผลิตข้าวนาปีมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้น้อย ในขณะที่การศึกษาของ Aswathy and Joseph (2020) พบว่า การมีรายได้นอกภาคเกษตรของเกษตรกรเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีในการเลี้ยงปลากระชังในเขตชายฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของอินเดีย

2. ตัวแปรการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อคำนวณหาผลกระทบส่วนเพิ่ม ซึ่งได้ค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.623 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวน้ำหอมเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม จะทำให้มีความน่าจะเป็น (probability) ที่เกษตรกรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น 0.623 โดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระอื่น ๆ มีค่าคงที่ ณ ค่าเฉลี่ย เนื่องจากเมื่อเกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม เกษตรกรจะได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมให้มีคุณภาพ และมีมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยเป็นการบูรณาการจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งการเข้าร่วมกลุ่มดังกล่าว ส่งผลให้เกษตรกรเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Jaroenpong *et al.* (2022) พบว่า การเป็นสมาชิกแปลงใหญ่โกโก้จะทำให้เกษตรกรมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน และมีการประกันราคา ทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่มเกิดความมั่นใจในการผลิตโกโก้

3. ตัวแปรคะแนนทดสอบเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อคำนวณหาผลกระทบส่วนเพิ่ม ซึ่งได้ค่า marginal effect เท่ากับ 0.086 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าเกษตรกรมีคะแนนทดสอบเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้มีความน่าจะเป็น (probability)

ที่เกษตรกรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น 0.086 โดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระอื่น ๆ มีค่าคงที่ ณ ค่าเฉลี่ยเนื่องจากเมื่อเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากขึ้น จะส่งผลให้เกษตรกรเล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับการผลิตตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้นด้วย โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chanwit (2001) พบว่า การรับรู้ของเกษตรกรมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีเนื่องจากเกษตรกรที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับที่สูง เกษตรกรจะนำไป

ปฏิบัติตามได้ดีกว่าเกษตรกรที่มีการรับรู้ในระดับที่น้อยกว่า แต่ต่างจากการศึกษาของ Thitichattinan *et al.* (2022) ที่พบว่า เกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น จะมีผลทำให้ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการผลิตข้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรลดลง เนื่องจากเมื่อเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตข้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรรับรู้ว่าการนำไปปฏิบัติจริงแล้วเกิดความยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งต่างจากการผลิตข้าวแบบปกติที่เกษตรกรมีความคุ้นเคย

Table 2 Results of analysis of the logit model

Variables	Odds Ratio	P> z	Marginal Effect (dy/dx)
GENDER	1.528	0.308	0.104
AGE	1.000	0.990	0.000
EDUCATION	1.029	0.502	0.007
LABOR	0.864	0.418	-0.035
EXPERIENCE	1.038	0.090	0.009
INCOME	1.007*	0.016	0.001
BIG GROUP	26.307**	0.000	0.623
TRAIN	0.787	0.351	-0.058
CONTACT	1.246	0.270	0.053
GAP SCORE	1.444**	0.007	0.086
Constant = 0.0010328		Pseudo R ² = 0.434	
Number of observations = 250		Prediction success	
Log likelihood = -97.977		% Corrected = 84.40	
LR test = 150.62 Prob = 0.0000		% Incorreced = 15.60	

Remark: * at significance level 0.05 and ** at significance level 0.01

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมเฉลี่ย 14.55 ปี มีการจำหน่ายผลผลิตให้กับล้งรับซื้อภายในจังหวัด ร้อยละ 68.80 จำหน่ายผลผลิตให้โรงงานแปรรูป ร้อยละ 31.20

มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรเฉลี่ยร้อยละ 71.20 และมีคะแนนทดสอบเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมเฉลี่ย 13.57 คะแนน ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมเฉลี่ย 10.96 ปี มีการจำหน่ายผลผลิต

ให้กับล้งรับซื้อภายในจังหวัดร้อยละ 99.20 จำหน่ายผลผลิตให้โรงงานแปรรูปร้อยละ 0.80 มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรเฉลี่ยร้อยละ 15.20 และมีคะแนนทดสอบเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมเฉลี่ย 12.08 คะแนน สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอมในจังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม คะแนนทดสอบเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และรายได้จากการผลิตมะพร้าว น้ำหอม สำหรับข้อเสนอแนะ คือ การสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเข้าร่วมการผลิตตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดย 1) กำหนดราคารับซื้อที่แตกต่างระหว่างมะพร้าว น้ำหอมที่มีใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และที่ไม่มีใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 2) การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าร่วมกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม โดยภาครัฐมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นตัวกลางในการเจรจากับภาคเอกชนในการกำหนดราคารับซื้อมะพร้าว น้ำหอมของเกษตรกร พร้อมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันบูรณาการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตในการเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอม

เอกสารอ้างอิง

- Aswathy, N. and I. Joseph. 2020. A logit analysis of the factors affecting cage fish farming adoption decisions in the Southwest Coast of India. *Current Journal of Applied Science and Technology* 39(40): 29-34.
- Chanwit, S. 2001. Economic factors affecting participation in agricultural school. Master of Science Thesis in Department of Agricultural Economics, Kasetsart University. [in Thai]
- Department of Agricultural Extension. 2023. Agricultural production information system. Available: <https://production.doae.go.th/site/login> (March 5, 2023). [in Thai]
- Department of Agriculture. 2023. GAP DOA Online. Available: <https://gap.doa.go.th/searchgap> (February 13, 2023). [in Thai]
- Horticultural Association News. 2022. GAP aromatic coconut can't have it anymore. Horticultural Association of Thailand: 11-15. [in Thai]
- Jaroenpong, C., C. Choocharoen and S. Lertsiri. 2022. Decision factors to participate the large-scale farming of farmer's cocoa (*Theobroma cacao*), Wang Nuea district, Lampang province. *Khon Kaen Agriculture Journal* 50(3): 710-718. [in Thai]
- Neuman, W. L. 1991. Social research methods: Qualitative and quantitative approaches. Allyn and Bacon, Boston.
- Office of Agricultural Economics. 2023. Imports and exports. Available: <https://oae.go.th/home/article/412> (February 13, 2023). [in Thai]

-
- Praphaisri, N., K. Kanokhong, N. Rangkawat
and P. Sakkatat. 2015. Acceptance of
rice production methods by farmers in
Mae Ai district, Chiang Mai province.
Journal of Agricultural Research and
Promotion 32(1): 39-46. [in Thai]
- Ratchaburi Provincial Agriculture Office. 2023.
Basic information on important agriculture
in Ratchaburi province. Available: [https://
ratchaburi.doae.go.th](https://ratchaburi.doae.go.th) (25 January, 2023).
[in Thai]
- Thitichattinan, C., P. Parapanya, N. Rangkawat
and P. Kruekum. 2022. Factors effecting
rice cultivation under organic farming
standards of farmers in Mueang district,
Phayao province. Journal of Agricultural
Production 5(3): 50-57. [in Thai]